

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
47

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-77-X

BRNO 2006

PD 1520/47.2006

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis, vydává Archeologický ústav Akademie věd České republiky Brno.
Peer-reviewed journal published by the Institute of Archaeology, Brno.

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Ladislav Veličák

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Jaroslav Tejral

Výkonná redakce
Assistant Editors

Dana Gregorová, Balázs Komoróczy, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka,
Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela, Petr Škrdla

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: pv@iabrno.cz
<http://www.iabrno.cz/3cacz.htm>

KNIHOVNA AV ČR

PD 1520

47 (2006)

97220/07

07220/07

Obrázek na obálce
Cover illustration

Pekárna. Kamzík (*Rupicapra rupicapra*). Foto M. Frouz

Vychází jednou ročně/Published yearly

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-77-X

Copyright © 2006 by the Archeologický ústav AV ČR Brno, and by the authors.

Tisk/Print Bekros

Pokyny pro autory na internetové stránce
Instructions to authors on internet pages

<http://www.iabrno.cz/3ca1cz.htm>

9395458

Škrdla, P., Nývtlová Fišáková, M., Novák, M., Nývt, D. 2005: Splytihněv (okr. Zlín). *Přehled výzkumů* 46, 207–211.

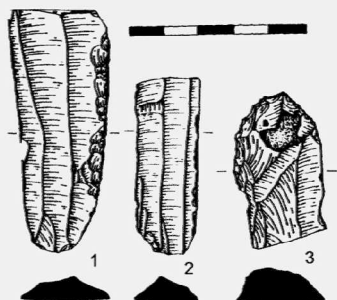
Resumé

Continuing surface surveys at the site of Splytihněv-Duchonice yielded a collection of 6 artifacts including a radiolarite multiple burin (obr. 27).

ŠÍŠMA (okr. Přerov)

„Domovina“. Mladý paleolit. Ojedinelé nálezy. Povrchový sběr.

V rámci revizních povrchových sběrů se podařilo shromáždit nečetnou, nicméně zajímavou kolekci patinované paleolitické štípané kamenné industrie ze známé polykulturní lokality na katastru obce Šišma. Kolekce sestává ze dvou retušovaných čepelí a slabě patinovaného škrabadla (obr. 28). Artefakty byly vyorány hlubokou orbou a jejich výborné zachování nasvědčuje tomu, že by mohly pocházet z čerstvě narušené intaktní vrstvy. Nálezy s velkou pravděpodobností patří k aurignacienskému osídlení, kterému náleží značné množství lokalit na katastrech sousedních obcí v oblasti Kelčské pahorkatiny.

Obr. 28. Šišma. Artefakty. Kresba D. Figel.
Šišma. Artifacts. Drawing by D. Figel.

Lokalita se nachází při severovýchodním okraji obce, ve východní části jižního okraje svahu trati „Domovina“. Nálezová poloha je situována v okolí bodu 49°28,046' N a 17°35,291' E (WGS-84). Nadmořská výška místa nálezů je 284 m.

Na výskyt patinované paleolitické industrie upozornil již v 80. letech 20. století J. Pavelčík na stránkách *Přehledů výzkumů*. O paleolitickém osídlení při severovýchodním okraji obce Šišma se zmiňuje hned dvěma zprávami. V první hovoří o nálezů patinovaného silexu z lokality při severním okraji obce (Pavelčík 1987a, 20).

Ve druhé zprávě se zmiňuje dokonce o nálezů bílé patinovaného hrotu typu des Vachons. Možnost paleolitického osídlení v těchto místech ovšem vyvrací názorem, že se ojedinelý paleolitický artefakt ocitl na lokalitě v souvislosti s mladším neolitickým osídlením (Pavelčík 1987b, 22).

Oba výše zmíněné nálezy se dají polohopisně ztotožnit s novými nálezy ve východním cípu trati „Domovina“. Tímto se soubor patinované kamenné industrie rozrostl a potvrdil tak v těchto místech paleolitické osídlení.

Výše uvedené nálezy by mohly být jistým vodítkem k objevení početnějšího souboru reprezentativních artefaktů a impulzem pro případný zjišťovací výzkum, který by mohl vnést světlo do poznání stratigrafie mladopalcolitických lokalit na moravském Záhoří.

Zdeněk Schenk, Dalibor Figel

Literatura

Pavelčík J. 1987a: Drobné nálezy ze Šišmy (okr. Přerov), *Přehled výzkumů* 1984, 20–21

Pavelčík J. 1987b: Další nálezy ze Šišmy (okr. Přerov), *Přehled výzkumů* 1985, 22

Resumé

A small collection of Paleolithic artifacts was collected in the field of „Domovina“, on the cadastral territory of the village of Šišma. These finds add to an already existing collection reported by Pavelčík (1987a,b).

UHERSKÉ HRADIŠTĚ (k. ú. Jarošov u Uh. Hradiště, okr. Uh. Hradiště)

„Kopaniny“. Gravettien – willendorf-kostenkien. Sídliště (?). Systematický výzkum.

V roce 2005 jsme strojově vyhloubili sondu ve svahu nad tenisovým kurtem. Navázali jsme tak na plochy odkryté Procházkou (1983), Seitlem a Valochem (1998) a Škrdlou (2004). Výkop byl situován těsně nad plotem, který ohraničuje tenisový kurt. Sonda měla délku 23 m, šířku 160 cm a hloubka kolísala v rozmezí od 1 do 2,5 m. Veškeré nálezy byly vázány na tence zvrstvené až laminované geliflukčně ploužené koluviální sedimenty v podloží pleniglaciální spraše (obr. 29). Výzkumem byla získána kolekce osteologického materiálu (mamut a kůň) a jeden artefakt štípané kamenné industrie (hrotitá čepel). Drobná sonda, která byla situována přibližně 40 m výše ve svahu, zachytila ojedinelý zlomek mamutí kosti. Výzkum polohy Kopaniny prokázal, že ojedinelé nálezy je možné předpokládat v prostoru celého svahu nad tenisovým kurtem. Nelze však vyloučit ani přítomnost akumulace nálezů podobných těm, které zkoumal Procházka nebo Seitl s Valochem.

Obr. 29. Jarošov-Kopaniny. Výzkum v roce 2005.
Jarošov-Kopaniny. 2005 excavation.

Obr. 30. Jarošov-Podvršťa. Výzkum v roce 2005.
Jarošov-Podvršťa. 2005 excavation.

Podvršťa. Gravettien – pavlovien. Sídliště. Systematický výzkum.

Cílem výzkumu v roce 2005 bylo ověření stratigrafických pozorování z roku 2000 (obr. 30). Tehdy bylo v rohovém sektoru S151 zdokumentováno zdvojení náleзовého horizontu (Škrdla 2001).

V nejspodnější části profilu se v colické sérii nachází pohřbená fosilní půda představovaná velmi slabě vyvinutou kambizemí, která velmi pravděpodobně odpovídá PK I. Dále pokračuje poměrně komplikovaná koluviální série začínající vrstvou velmi jemnozrnných prachovitých písků uložených jako gravitační proudové sedimenty. Uvnitř koluviální série se vyskytuje několik erozních rozhraní ukazujících na opakovaný gravitačně proudový transport a následnou akumulaci materiálu. Spodní kulturní vrstva má ostrý erozní povrch oddělující ji od nadložní bázní části mezivrstvy – jílovitoprachových geliflukčních koluviálních sedimentů. Organikou bohatá neprůběžná často čočkovitá vrstvička mezivrstvy přechází do jílovitoprachových geliflukčních koluviálních sedimentů, které jsou ukončeny pouze několik mm mocnou geliflukčně rozvlečenou prachovitou vrstvičkou kulturní vrstvy. Ta byla zřejmě resedimentována z čočkovité, organikou bohaté vrstvy z polohy výše po svahu. Celá koluviální série je obecně nevápnitá nebo jen málo vápnitá, ale občas se zde vyskytují bělavé vápnité záteky z nadložních spraší. Koluviální série je ukončena ~10 cm mocnou erozně začínající vrstvou planárně zvrstvených až laminovaných geliflukčně resedimentovaných spraší s velmi hojnými vápnitými konkréciemi, které označujeme za střední vrstvu. Vrstva svahově resedimentovaných spraší přechází pozvolna do masivní vápnité spraše s občasnými cívavými a konkréciemi a místy skvrnami oxidů železa. Celý stratigrafický sled je ukončen holocenní kambizemí, která má však díky orbě ostrou bázi a byla antropogenně silně ovlivněna.

Tab. 3. Jarošov-Podvršťa. Datování.
Jarošov-Podvršťa. Dating.

No.	Sample ID	Location	Value	
GrA-30008	Jarošov II-6	S203a, middle layer	26,350± 140	BP
GrA-30009	Jarošov II-7	S205c, lower layer	27,800± 160	BP

V průběhu výzkumu byl důsledně oddělován materiál ze střední vrstvy, z mezivrstvy a ze spodní vrstvy. V případě, že stratigrafická situace nebyla zcela zřejmá, byl materiál přiřazen do mezivrstvy. Tak jsme zabránili zkreslení výsledků porovnání obou vrstev – střední a spodní.

Výzkumem byla získána kolekce 234 artefaktů štípané kamenné industrie zaměřených ve třech souřadnicích, 69 mikrolitů (mikrolity jsou uvedeny jako samostatná kategorie, pouze 5 jich bylo nalezeno při výzkumu a byly zaměřeny, ostatní jsou z výplavu) a dalších 2128 artefaktů z výplavu (většinou menších než 1,5 cm), početný osteologický materiál a 59 ks hrudek červeného barviva (30 ks ze střední vrstvy, 19 ks z mezivrstvy a 10 ks ze spodní vrstvy).

Získaná nekalibrovaná radiokarbonová data jsou uvedena v tab. 3.

Drobné odlišnosti v náleзовém inventáři (více přepálených artefaktů, mikrolitických nástrojů a rydlových odpadů ve střední vrstvě a naopak mírný nárůst silicítů z ledovcových sedimentů ve vrstvě spodní; převaha malé fauny ve spodní vrstvě a naopak převaha velké fauny ve vrstvě horní) z jednotlivých vrstev, různý charakter sedimentu jednotlivých vrstev (střední vrstva se ukládala v sušším prostředí a spodní ve vlhčím) a rozdíl v absolutním datování (1 500 let) potvrdily oprávněnost hypotézy o určitém hátu mezi uložením střední a spodní vrstvy. Detailní vyhodnocení výzkumu je připravováno k publikaci v Archeologických rozhledech.

Výzkum proběhl a příspěvek vznikl díky grantu GAČR 404-05-0305.

Petr Škrdla, Miriam Nývltová Fišáková, Martin Novák,
Daniel Nývlt

Literatura

- Procházka, R. 1983: Záchranný výzkum paleolitické stanice v Uherském Hradišti-Jarošově, okr. Uherské Hradiště. *Archeologické rozhledy* 35, 552–554.
- Seitl, L. and Valoch, K. 1998: Stanice gravettienských lovců mamutů v Jarošově. *Acta Mus. Moraviae, Sci. soc.*, 83:67–81.
- Škrdla, P. 2001: Uherské Hradiště (k. ú. Jarošov u Uh. Hradiště, okr. Uh. Hradiště). *Přehled výzkumů* 42 (2000), 122–126.
- Škrdla, P. 2004: Uh. Hradiště (k. ú. Jarošov u Uh. Hradiště, okr. Uh. Hradiště). *Přehled výzkumů* 45, 116–117.

Resumé

In 2005, we excavated two sites of Jarošov II site complex. The excavation in the field of Kopaniny yielded a small collection of mammoth and horse bones and an isolated stone artifact – a pointed blade. We demonstrated that the entire area above the tennis court represents a potential archaeological site.

The excavation in the field of Podvršťa was aimed at confirming the stratigraphic observations from the 2000 excavation season in sector S151, where cultural material was found in two separate layers. We excavated and compared materials from both layers and we identified several differences between them. A chronological difference was also confirmed by ^{14}C dating and by a detailed lithostratigraphic study.

ÚNANOV (okr. Znojmo)

SZ okraj obce. Kvartérní profil. Záchranný výzkum.

Při plánované výstavbě rodinného domku v obci Únanov bylo při hloubení základů sklepa odhaleno několik mohutných sprašových profilů, z nichž jeden obsahoval fragmenty kostí, větší množství uhlíků a přepálený sediment červené barvy. Protože se zjevně jednalo o nález pleistocenního stáří, informoval Z. Čižmář, který vedl odborný archeologický dohled nad stavbou, pracovníky ústavu Anthropos a přizval je k posouzení nálezové situace (obr. 31).

Obr. 31. Únanov. Dokumentace profilu.
Únanov. Description of the profile.

Dne 7. 9. 2005 jsme provedli dokumentaci nálezového místa, které se nachází na mírném SVV svahu, v nadmořské výšce 305 m. Nejkomplexnější stratigrafický sled jsme zachytili v profilu označeném UNANS0501 (JTSK: 641796,8 1188508,4).

Při terénních úpravách byl obnažen sprašový profil do hloubky 2,6 m (obr. 32). Pod strženou holocenní půdou se nacházela vrstva přemístěného sprašového sedimentu (A) s cívary a hojnou příměsí úlomků hornin, pocházejících asi z výše položených míst. V podloží se nacházel komplex fosilních půd, který se skládal ze slabé půdy (B) o mocnosti cca 20–30 cm, která plynule přecházela do 70 cm mocné, tmavě hnědé půdy „C“ (Munsel 7,5YR3/4, měřeno za vlhka), představující zřejmě A-horizont fosilní půdy, která byla zejména na bázi panterovaná. Na dně sondy se našla rezavě hnědá půda (D), zřejmě B-horizont, s detritem a písčitou frakcí (Munsel 10YR4/6). Mocnost půdy jsme v odkrytém profilu nezachytili. Makroskopicky lze hledat analogie k tomuto půdnímu komplexu např. v Mašovicích (Havlíček – Smolíková 2003) nebo v Moravském Krumlově IV (Neruda – Nerudová – Oliva 2004).

V horní hladině hnědé půdy (C) se nacházela koncentrace fosilních kostí, které byly po konzervaci a rekonstrukci odebraných zlomků určeny G. Dreslerovou jako mediální

phalanx bovida. V jejich blízkosti se nacházel mrazem rozpuštěný rohovec, který ale nejevil znaky intencionálního používání. Přibližně v hloubce 2 m se našla vrstva přepáleného půdního sedimentu v kontextu většího množství uhlíků, které se mimo prostor dokumentovaného profilu v půdě nacházely jen ojediněle. Je obtížné rozhodnout, zda se jedná o zbytky ohniště. Bohužel se prozatím nepodařilo najít žádný jednoznačný doklad přítomnosti člověka.

Na základě současných poznatků je prozatím obtížné časově zařadit nalezenou situaci. Podle již zmíněných analogií jsou podobné půdy spojovány s holsteinským interglaciálem, ale ukazuje se, že v případě jejich přemístění, které na této lokalitě nelze vyloučit, se může datace dost výrazně změnit, jak ukazují výsledky datování na lokalitě Moravský Krumlov IV. Rozhodně nalezená situace spadá do období starší doby kamenné a je pravděpodobné, že je starší než poslední interglaciál (OIS 5c).

Práce byla podporována institucionálním vědeckým záměrem č. MK00009486202.

Zdeněk Čižmář, Petr Neruda, Zdeňka Nerudová

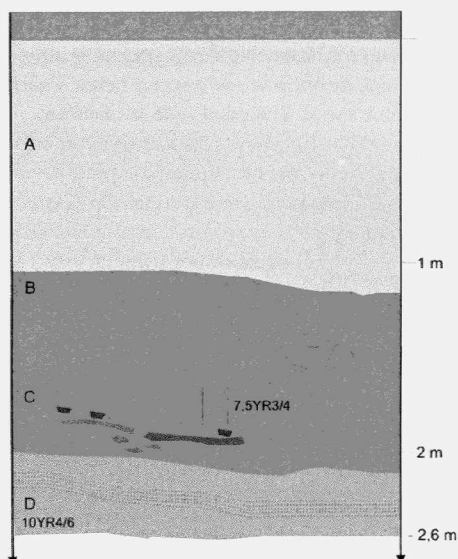
Literatura

Havlíček P., Smolíková L. 2003: *Neolitický rondel v Mašovicích: kvartérní a paleopedologické výzkumy*. Thajensia (Znojmo) 2003, 5: 3–9.

Neruda P., Nerudová Z., Oliva M. 2004: Stratigrafie paleolitických lokalit v oblasti Krumlovského lesa (okr. Znojmo), *Acta Mus. Moraviae*, Sci. soc. 89, 3–58.

Resumé

A rescue excavation (fig. 31) near Únanov uncovered a Pleistocene fossil soil complex (fig. 32: B-D), probably earlier than the last interglacial (OIS 5c). The dark brown soil contained animal bone fragments (medial part of bovid *phalanx*) in the upper part, and charcoal and burnt sediment in the lower part of the profile. Unfortunately, no archaeological finds have been found.

Obr. 32. Únanov. Stratigrafická situace.
Únanov. Stratigraphic sequence.